„ЗАСТАВА“ излази едовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 91. У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 20. ЈУНА (2. ЈУЛА) 1879. ГОДИНА XIV.

УГАРСКА КАО ПОЉОДЕЛСКА ДРЖАВА И ЊЕНЕ ЖЕЉЕЗНИЦЕ.

У свима европским државама опажа се жива тежња, да се што већма унапреди њихово материјално стање, како би намиривати могле све своје потребе, које су се у ванредној мери намножиле, особито у ово најновије време.

Неповољна политичка ситуација чини, да све веће европске државе на окупу морају да држе знатну милитарну силу, што је скопчано са грдним материјалним трошковима.

Како се државни издатци сваке годице све то у већој мери множе, то и државна управа своју пажњу обраћа поглавито на то, да изнађе нова средства и отвори нове изворе, којима би и у напредак покривати могла те умножене трошкове.

С тога се и примећује сада по целој Европи живо кретање на државно-економном пољу, које пак кретање еминентно на себи носи печат реакционарног правца.

Док је пре као аксиома важило то правило: да је слободно кретање услов и духовног и материјалног напредовања, видимо, да сада бар на материјалном пољу овлађује противна струја, а та се састоји у томе: да се досадањи међусобни слободни саобраћај европских држава високом царином што већма сузи и ограничи.

У томе назадњачком правцу предњачи немачка царевина и њен државни канцелар, кнез Бизмарк, уводи тај правац у живот поред све опозиције, коју му у томе чини угледан део народа немачкога.

Та реакционарна струја, која се сада у Европи опажа на државно-економном пољу, наноси велику штету на име Угарској.

Угарска као поглавито агрикултурна земља, где је индустрија, тако рећи, још у повоју, налази свој животан интерес у томе, да своје земаљске производе извози у стране, на име западне крајеве Европе.

Пре је Угарска у главноме лако одговарала томе своме интересу, јер су њени земаљски производи увек на сигурно рачунати могли на западне пијаце, где су добро пролазили.

Али се то повољно стање у најновије време битно променуло и на уштрб Угарске.

Угарска је у извозу својих земаљских продуката не давно добила два одвећ опасна конкурента, а то су: североамериканске сједињене државе и Русија.

Североамериканске сједињене државе су у новије време знатно напредовале на материјалном пољу. Жељезнице пресецају на све стране грдне просторије те републике и воде мору, којим безбројне лађе у колосалној количини доносе рâну у Европу, на име у Енглеску.

Калифорнија, у коју удаљену земљу је још не давно силан свет из Европе одлазио, да тражи злата, производи сада силну рâну и вино, које се великим делом извози у Европу и Азију.

И Русија је као агрикултурна држава јако напредовале у последње време.

Жељезнице, које пресецају све главније гуверније те огромне државе, довозе рâну из далеких крајева са Волге чак у Швајцарску и Француску, где не мало побијају цену угарскоме житу.

Наспрам та два тако опасна конкурента, Угарска мора употребити сва могућа средства, да и у будуће одржи свој досадањи економни положај у западној Европи.

Као најпоузданије средство, чиме се то постићи даје, важи прво: да угарски земаљски производи, на име пшеница, по каквоћи боља буде од страних продуката а друго, да се ти производи што јевтиније и што пре довозе на стране пијаце.

Угарска је пшеница досада у опште призната, да је по каквоћи најизврснија.

То се показало и на последњој париској светској изложби, на којој је угарско брашно одликовано првим наградама.

С тога ваља сви меродавни фактори ове земље што живље да настоје, да се пшеница у Угарској производи у што бољем квалитету, како би се досадањи добар глас њен и у будуће одржао.

Што се тиче другога услова: да се угарска пшеница што јевтиније и што брже довози на стране пијаце, то зависи поглавито од саобраћајних средстава.

И тиме долазимо на угарске жељезнице.

Познато је, да је Угарска, од када је унутарњу државну управу примила у своје руке, доста саградила жељезница.

Те жељезнице држави проузрокују знатна трошка.

Али тај трошак не долази тако јако у обзир, када жељезнице служе земаљском интересу.

Да ли угарске жељезнице, на које држава у име субвенције сваке године издаје више милијона, потпуно одговарају интересу ове земље.

То се, на жалост, не може у опште потврдити, јер има више такових жељезница, које показују тако слаб обрт, да тешко могу да намире и своје административне трошкове.

Угарске жељезнице су мањим делом државне а већим делом приватне.

По државу је штетно, што она непосредно не утиче на управу и тарифу, на име оних саобраћајних средстава, која из Угарске воде у Аустрију, а то су: прво привилегисано дунавско паробродско друштво и аустријска државна жељезница.

Поменута комуникацијона средства извозе знатан део угарских земаљских производа, на име пшенице, у Аустрију и одатле даље.

Тарифа тих друштава, која се обзиру више на Беч и Трст, врло је висока а то се најбоље види отуда, што се и американска пшенице из Њу-Јорка преко атлантског океана јевтиније довози у Енглеску, него што се плаћа за угарску пшеницу на жељезници од Сегедина до Будапеште!

Угарска ће својим бољим квалитетом на западу само тако конкурисати моћи са руском и американском рâном, ако се досадања висока тарифа угарских жељезничких друштава, по примеру жељезничке тарифе страних земаља у интересу угарског земљеделства скорим што већма преиначи.

И на то ваља државна власт да употреби сву своју енергију.

Даље, пошто је најновијим правцем, који је сада овладао у Немачкој, увоз и провоз угарске ране отештан високом царином, то лежи у интересу ове земље, да се у Аустрији што пре сагради такозвана арлска жељезница, која би из Тиролске и Форарлбершке, не додирнувши Немачку, водила у Швајцарску.

Тим ће се постићи, да ће се угарска пшеница довозити у Швајцарску и Француску далеко краћим путем, него што се досада довозила преко Немачке, а то би био свакако велик добит по Угарску.

Напослетку, у интересу ове земље лежи и то, да што већма дотера и усаврши своју жељезничну мрежу.

То може постићи и откупом важнијих жељезничких пруга у овој земљи, а од велике је важности и грађење будапештанско-београдске линије, те светске жељезнице, која би западне крајеве Европе имала спојити са истоком.

Владе у обема половинама ове монархије сложне су у томе, да се та жељезничка пруга скопча код Београда, али се оне битно разилазе у њеном правцу.

Аустријска влада жели, да та линија иде преко Кикинде и Панчева у Београд.

Угарска влада напротив и јавно мњење ове земље је за то, да се та жељезница повуче између Дунава и Тисе, да иде кроз срце ове земље и да преко Земуна пређе у Београд.

Линија Кикинда-Панчево одговарале би више интересу бечком, и ако би се концесија издала на грађење те пруге, то се је с разлогом бојаги, да би она целом обрту са истоком, обишавши Будапешту, правац дала у Беч.

Пруга будапештанско-земунска пак очевидно одговара интересу ове земље. Она би престоницу угарску најкраћом линијом спајала са истоком, ишла би кроз две велике и богате жупаније, кроз пештанску и бачку, и дала би без сумње ванредна полета целом обрту између Дунава и Тисе.

Која ће се од ове две пруге градити, или ће се можда издати концесија на те обе линије — то је још тајна.

Али ће се то скорим дознати.

Београдска влада је већ изаслала српске делегате у Беч, да преговоре воде и о тој жељезничкој свези, која у једнакој мери интересује и Аустро-Угарску и Србију.

Скорим ће се показати, које је становиште у томе питању одржало превагу, ил аустријско ил пак угарско.

Озбиљна и тешка времена наступила су по Угарску у њеним народно-привредним одношајима.

Дали ће Угарска у стању бити да се одржи против тешке конкуренције страних земаља, које од најновијег доба земаљске производе, на име пшеницу, у тако силној количини довозе у западну Европу, — то ће време показати.

Али је дужност и угарске владе и законодавства, да ову земљу материјално што већма подигну свима могућим средствима и да ју тиме утврде и обезбриже њену будућност. —*а.*

Из Загреба.

14 јуна.

У последњим седницама прорачунског одбора било је веома занимљивих расправљања. Као што сам вам у последњем мом писму јавио, Живковић је у име владе дао нека разјашњења у питању о крајишким приходима, о трошку око производње дувана и соли у крајини и о просеку, по којем су Мађари прелиминарали овогодишњи прорачун. Пододбору, који је у тој ствари био изаслан, та разјашњења нису довољно јасна била, те је с тога предлагао по већини својој, да се нова разјашњења ишту, а међутим да се продужи претрес буџета и по свршетку, да се сабору предложи нека каутела (ограда = принуздржај) због тога, што је угарски министар финансије овогодишњем прорачуну за троједницу скратио рукаве.

Услед тога породила се опширна дебата у одбору. Саборска опозиција нагласак је свој учинила на — искључење крајишких прихода из прорачуна. Тим самим чином, који је сада и званично на питање с ове стране признат и потврђен, предовољан је повод дат, да се хрватски сабор због тога и неупусти у даље претресивање буџета, него да то спорно питање о искључењу крајишких провента принусти регниколарној депутацији, а међутим влади вотира индемнитет.

По постојећој нагоди утаначено је између тројединце и Угарске, да 45% иду на унутарње трошкове ове земље. Ту је при стварању кључа за подлогу узет и онај крајишки приход, којег сада уг. министар искључује, позивајући се на слово закона у нагоди, по којем сада од прихода Хрватске и Славоније има 45% пасти на автономне трошкове, не обзирући се, што је досад вазда и тај крајишки приход овамо урачунаван. Уг. министар иде још даље, те због тога задужује ову земљу са више од једног милијона.

Према свему томе, и како је угарски сабор тај чин свога министра (без икакве противречице хрватских делегата) на знање узео, саборска опозиција достојно је предлагала, да се загребачки сабор и неупушта у даљи претрес, него, да ув мотивирање влади вотира за ову годину индемнитет, а преспорно питање о крајишким приходима упути на регниколарну депутацију, која је и тако овога пута позвана да земљи извојшти финансијску самосталност, која неће зависити од променљиво ћуди уг. министра финансије. Тако би се очувала будућност, не би се створио никакав опасан прејудиц, а регниколарној депутацији биде руке не само одрешене, него би јој и морални бздован у те руке утутнуо.

Владина странка жацала се и од тога. Потерала је зеца, као што конте Војновић рече, али је на по пута застала, бојећи се, да истера вука. Разјашњење од земаљске владе добивена нису је осветлила, али је она водела и у тами, у сутону остати, јер се ту неће тако јако приметити оно узмицање, које се већ унапред слути. Ту полутаму, тај сутон обележава и она каутела, коју је владина странка при крају расправе наговестила. Би ће то чедна и брижљиво увијена ограда, тек само да пред народом послужи као маска, а никако, да према Мађарима буде камен спотицања.

Неодлучност и половност бивше „народне“, сада владине странке довешће ову земљу до потпуног пораза у овом животном питању нашег народа, који ће попут тога и опет осуђен бити, да остане крава музара на увеличање похлепе велике и „заједничке“ нам Мађарске.

Јуче је продужена расправа о самом прорачуну. На реду је: одел за унутрашње послове. Том је приликом потакнуто питање о скупој администрацији која је ову земљу до руба пропасти већ сада довела. Потакнуо је то Михаловић, осечки заступник. Да ли је то више што за овај мах, него да бана Мажуранића на његовој банској столици застраши, а „народну“ странку, којој се расуло наговештава, на пут попуштања према Мађарима упути, једном речи, да ли је више што него ли маневар прост, то ће се видети из даљег држања.

Данас ће се наставити та расправа. Опширније о свему у писму, што долази, где ћу вам изложити и становиште опозиције у том веледважном питању.

До виђења дакле!

Српски народни новци.

Под овим насловом доносе „Српске Новине“ овај чланак, који ће и наше читаоце занимати:

„Мерила вредности, то су новци. У нас до скора није било народних новаца, него смо се служили страним меридима вредности, страним новцима.

Тек од 1869. почели смо се служити нашим бакарним новцима, На основу највиших решења од 15. марта 1868. и 24. јануара 1869, сковано је и у течај стављено наших бакарних новаца у вредности до 734.737 динара. Све дотле служили смо се аустријским бакарним новцима.

А тек од 1875. почели смо се служити нашим сребрним новцима, динарима. На основу „закона о српској сребрној монети“ од 30. новембра 1873. сковано је и у течај стављено српско-народних сребрних новаца до 6,000,000 динара.

Но не смемо заборавити, да бакарни и сребрни новци нису права мерила вредности. Они су више новчани знаци, који служе само за поткусуривање. Једино су златни новци мерила вредности, а то што имају сталну вредност.

Сребро се нагло мења у вредности, и по томе према вредности сребра да је се и вредност сребрним новцима, те се они на страни као еспап сматрају.

Из овог разлога наши сребрни новци, динари, нису имали на страни ону вредност коју код нас у земљи имају и по томе ако је ко имао плаћања на страни, тај је морао за наше динаре по скупу вредност куповати златне новце оне земље у којој је имао плаћање, па њима чинити исплате.

Како нас је скупо стајало ово куповање страних новаца за наше динаре, то зна свако ко је имао посла са страним пијацама.

Са свим би друкчије било кад би имали наших златних новаца. Пошто се злату не мења нагло вредност, то би се наши златни новци свуда примали по сталној вредности, те би и ми њима без штете и најкорисније служили се за плаћање свега што имамо на страни да плаћамо. Осим тога, помоћу златних новаца, били би у стању да и нашим сребрним новцима, а по вредности која је на њима означена, чинимо исплате и на страни а не само у земљи. Јер би тада свако знао, да за наше динаре може разменом да добије наше златне новце.

Садања влада Његовог Височанства књаза, појимајући користи које би имали од народних златних новаца, поднела је прошлој народној скупштини предлог закона по коме ће књежевина Србија ковати своје златне новце.

И прва скупштина независне Србије знала је да оцени потребу златних новаца, те је са готовошћу прихватила предлог владин.

Предлог овај постао је законом под именом: „Закон о српско-народним новцима“ од 10. децембра 1878.“

По овоме закону, српско-народни новци јесу:

1. Златни или Миланови златници:

у вредности { од 20 динара
од 10 динара

2. Сребрни или сребрници:

у вредности { од 5 динара
од 2 динара
од 1 динара
од 0_{50} динара или 50 дин. пр.

3. Бакарни:

у вредности { од 10 динарских пара
од 5 динарских пара
од 2 динарске паре
од 1 динарске паре

Одредбом члана IX. закона о српско-народним новцима, књажева је влада овлашћена да, поред оних 6 милиона динара, који су по закону, од 30. новембра 1873, у сребру и оних 734737 који су по највишим решењима од 15. марта 1868. и 24 јануара 1869. у бакру сковани и у течај стављени, скује и у течај стави још:

250,000	Миланових златника	по 20 динара	= 5,000,000
500,000	„ „	„ 10 „	= 5,000,000
200,000	сребрних	„ 5 „	= 1,000,000
750,000	„	„ 2 „	= 1,500,000
800,000	„	„ 1 „	= 800,000
9,000000	бакар. новаца	по 10 динар. пара	= 900,000
6,000000	„ „	„ 5 „ „	= 300,000
		укупно . .	14,800,000 дин.

Сад смо у стању јавити, да је влада Његовог Височанства Књаза, на основу овог овлашћења закључила уговор са г. Л. Фреми, старим гувернером познатог кредит. завода у Француској (Crédit foncier de France) за ковање српско-народних новаца.

По овоме уговору има се сковати:

Миланових златника	10,000,000 динара.
Сребрника	3,600,000 динара.
Бакарних новаца	1,200,000 динара.
укупно	14,800,000 динара.

Предузимач је обвезан да целу означену суму новаца до краја децембра тек. године о своме трошку скује и у Београду преда, за 13.550.000 динара, и по томе добит која се показује у 1,250,000 динара остаће државној благајни као чист приход.

Предаја ће бити у четири рате, и то на овај начин: прва предаја састојаће се из две трећине сребрних и једне трећине бакарних новаца, друга, из једне трећине златних. једне трећине сребрних и једне трећине бакарних новаца; трећа, из златних и сребрних, и четврта из златних.

Што се тиче исплате примљених новаца, она је уговорена на почек овако: половина за 42 дана а половина за 90 дана без интереса после пријема новаца у Београду. У случају, ако би се почек продужио онда ће се г. Фреми издати упутнице државне благајне, од којих ће се половина платити после 6 а половина после 12 месеци и само ће носити 7% интереса.

За извршење својих обеза положио је г. Фреми кауцију од 100.000 динара, нешто у папирном а нешто у златном новцу француском. На ову кауцију не ће му се плаћати никакав интерес, и у случају неиспуњења примљених обеза припашће државној благајни.

Златни и сребрни новци коваће се у ковници у Паризу, под француском државном контролом и државним надзором, а и наша је влада задржала право кад за нужно нађе да и сама надзирава ковање.

Бакарни новци коваће се где предузимач за сходно нађе, но опет то мора бити у којој државној ковници.

Као што се види, услови су врло повољни и укупни трошкови око ковања не само што не ће превазићи закону меру, но ће бити много нижи него што су били трошкови око пређашњег ковања сребрних новаца (динара).

Извршењем овог уговора не само да ћемо добити Миланових златника, наших златних новаца, од којих ћемо толике користи имати, него ћемо искованим новим динарима и бакарним новцима доскочити оскудици која се од пре кратког времена у овим новцима осетно показала.

У Београду 13. јуна 1879.

ДОПИСИ.

У Сомбору 17. јуна. Једва једном, после толика напора и пожртвовања видимо **српску занатлијску задругу установљену у Сомбору.** Иста се задруга конституисала дана 1. маја т. г. изабрав за председника уваженог и неуморног заузимача око задруге г. Милоша Миланковића, за подпр. Васу Николића, за перовођу Нику Грујића за ревизоре Љубу Јездимировића, Симу Тарањског и Јована Дадића. За одборнике: Триву Капетановића, Милоша Топаловића, Ђоку Машировића, Николу Славковића, Илију Вертунског, Јована Ракиног, Јована Дадића, Јована Арсеновића, Тошу Врсића, Саву Печеновића, Добрена Ровчевића и Богдана Калуџерчића а за благајника Стевана Протића.

С каквим су неисказаним одушевљењем наше честите занатлије примиле на знање одобрење штатута неда се описати. Неприлике које су поједини због својих млађих са влашћу имали, научило их је, да се што боље удруже, како би сами међу собом своје теготе расправљали.

Штатути су ови слични са новосадском српском задругом, осим малих измена. Језик је пословни српски. Застава плаве боје.

Задруга је изабрала 13. јула т. г. и пороту, која ће се ово дана конштитујисати.

Досад броји задруга 120 чланова. По моме мишљењу не би требало ни један Србин занатлија да мимо задруге остане и ја држим да то не би чинили, да нема људи којима је сваки напредак нашег народа трн у оку, ма да су и сами бар по имену Срби, те подговарају силом неке безазленике, који су ступили у фрајгеверб да се неуписују у ову задругу и у задружење. Зар да ову прилику унапредити свој занат, ступити у саобраћај и пријатељски одношај са свима својим равнима у нужди наћи у задружној благајни потпору, ма који занатлија пропусти. То само кратковиди радити могу, та корист ове задруге видели су занатлије друге и народности, те се њих петорица као чланови уписаше.

Установе што су их занатлије овим штатутима добили врло су лепе, слободоумне и обухваћају многе гране испомоћи. До њих, особито до њихове слоге стоји да буде велике користи и напретка.

За патрона изабрали су Петров и Павлов дан када ће се и застава посветити.

Занатлије наше од вајкада беху привржени својој матери цркви. Мало ће те наћи ког занатлију који незна пијати тропаре, при чаши вина он се најбоље забавља, кад црквене песме чује. Од како су били укинути цехови, са свим је таке рђи оставио онај красни дух, православља наше занатлије нити су млађе своје редовно у цркву шиљали.

Сада пак како је „Задруга Срба занатлија установљена нека им служи на част, одмах су се посаветовали, како да се од сада при богослужењу учествује, да се млађима даде леп пример побожности, те да се у њима морал диже и укрепљује. Оправити су дали 10 старих цеховских дуплира да при великим годовима учествовати и увеличати могу.

Пут је добар, племенит, само напред тако, па ма како тешки дани наступили, ми ћемо кроз њих проћи неповређени.

По штатутима могу задругарима бити и чланови ван Сомбора живећи на 10 миља у околини. По томе опомињемо браћу занатлије у Стапару, Сивцу, Кули, Станишићу, Чонопљи, Пачиру итд. да непропусте што пре пријавити се овој задрузи.

А сву браћу занатлије из свију крајева наших позивамо на Петров дан у Сомбор када ће нама бити прва слава.

△ **Са Уне** 13. јуна. Аустријска управа у Босни у некој је неприлики, у погледу решења аграрног питања. Хоће, да су сити вуци и сви јуњци. Колеба се час на беговску, час на рајину страну. Бога ми то нејде. Или — или!

Недавно сазваше нас, рају и бегове у Нови у конак. Ту нам се прочита тушта наредба нови правица ћесарски, како то наш безазлени бошњак рече. Несмеш у царској шуми дрва усјећи. Заборавише нам казати, које су наше шуме. Царске су шуме, беговска је земља. Дакле шта је наше? Зрак и вода, и курјаци на које несмеш пушке опалити ако уграби марвинче, јер прете, да ће „објесити.“ Аферим! Баш људски! — Прочиташе у новим правицама „да остаје стара трећина.“ Огласа за трећину изроди гунгулу. Народ повика, ми не дамо трећину. На што смо се ми три године крвили, глад и голотињу у ћесарији подносили, и на што је управ ћесарска војска посјела Босну, ако није којих потребе народа у земљишту задовољити. Граја није имала краја. Капетан новљански заилазећи по народу шапуташе: ћутите, неће тако остати. Кад се граја утишала, догласује Турком и беговима: „трећина се давати мора.“

Аустријска управа дволичи. Жао јој је Турака, а по европском мандату дужна је нам жеље и потребе задовољити. На коју ће се страну решити знаће се скоро. Аустријанска управа своју мисију за трајања окупације, којој ваљда рок матузалемовог века бити неће, извршити мора: рају босанску испод беговског и спахиског робовања ослободити, правду и поредак увести. Ако аграрно питање колебањем нерешено остане, пашто мандат европски? Турци су као и турски султан; превртљиви, непостојани. Султан падиша, видећи, да Аустрија није у стању нема одважности земљиштно питање решити; затражиће своје суверенско право у повратак; а Аустрија недовршив своје мисије, мораће из Босне изићи, рају својој судбини оставивши. Недовршена мисија, изазваће нове неприлике Европи, народу у Босни пове беде, крви проливање.

Народ у Босни очекује са правом и разлогом, да аустријска управа земљиштно питање одлучно решити гледа, аутономну управу од обћина до земаљске владе уведе: после ће народ у Босни знати како ће са Турци на крај изаћи.

Петриња 15. јуна. — Застали смо са дописивањем, мислећи, е ће боље бити ћутати, а памтити. Време носи своје бреме. Бијаде време, кад смо се завадили; време нас и измирити може. Прилике су, на тугу нашу такове, да неће скоро дан измирења доћи. Мржња се сије пуном прегрштн. Незна се, немож разазнати, ко кога претјече. „Слобода“ хрватски лист, та сатира на саму ријеч „слободу свету“, она уватила коло, па ту све сложно ђипа, натјече се, ко ће Србље боље грдити, ружити. „Сјела руга, у крај пута“.... Па кога руже? Ругају се српском народу, за кога веле, да га „нема“. Мудријаши, да их њиова мајка види, како су књигу изучили, научно се изобразили. — Оставићемо све призоре у заборав, који се оће у грађанском животу догађају често; погледаћемо на препарандију петрињску, сјемениште, нови расадњак мржње, грдње и нападања. Професори неки, леп примјер дају својим ученицима! Какав учитељ, такви ученици. — Најпре ћемо обиљежити, да је сл. управитељство препарандије, Србљима препарандије, забранило држати књижевно поучни лист „Јавор“ а Хрвати препаранди смеју држати „Слободу“, коју кад за време одмора, ђе се ученик од ученика одлучити неможе, листоноша доноси, читају, викоћу, Србљима ђацима раздражљивим начином на читање доносе; и то све сл. управитељство са задовољством гледи а г. професор Биљан подупире разпру, те у својој „велико хрватској“ ревности, кандидате Србље „издајицама“ назива. Г. Биљане: Србљи кандидати су издајице велите. Можете говорити, жигосати жигом издајства своје ученике, за које знате, да вас за увреду ту луду предата несмеду, бојећи се прогонства; но дајте ви господине, докажите србско издајство датама. Ко говори подмеће неком издајство, које није у стању доказати, знате какав је то човјек.....

Шта хоћете ви, и ваши мудријаши, да из невиног састанка кандидата, гди је млађано српско срце, у српској песми развеселило се, да ви велико хрватска котерија изводите „велеиздају“, подмећући, да су кандидати и Србином учитељем Б... наздрављали: „у здравље српском цару Милану“. Сложила се кута, хрватскоправна слобода да прогоне народ српски, и синове његове, да на крви својој ослобођеној крајини, несмеју мирно запевати српску песму своју! Од песме презате. Чудни слободњака.

Нама је управ драго, да је генерал команда резервативно код управе препарандије и градоначелништва разпитати дала, те ће се уверити да је слепило умно, фанатизам хрватски само такву клевету измислити, подметути могло.

Читаоци нека чују шта је у ствари. На католичко брашанчево састао се учитељ грађанске школе Бабић и неколико кандидата. Младо срце оће и да запјева. Понадајући се шпијонажи, певали су српске песме. У певању наздрави друг кандидат другу своме „Милану“. Из под пендера шетао се катихета поп Бадај и ашкултант Ракош. По неком времену уђу и они у гостијону, да богме да виде, ко то српске песме пева и наздравља. Друштво је часак поседало и разишло се, неслутећи на зло. Пре неколико дана груне жица из Загреба, да управитељство и градоначелништво разпита ствар. Испит је учињен и наздрављач очитоваше: да је другу своме „Милану“ Трифановићу наздрављао, да о цару или кнезу Милану ни уснило није.

На тај се начин кују денунцијације на Србље у лепој нашој братској тројединци! Видићемо, оћеди овај невини састанак можда имати какви посљедица. Могуће је. Људи су изгубили образ и памет, па да Србље заплаше, српску свијест угуше, могу ови млади људи страдати. Чиста савест не боји се казне.

Овакав подли поступак не може нас са браћом Хрватима измирити. Ране наше љуте, да се у место видају, оне се све већма разједају. Посљедице ће бити ужасне... Србски народ ће поуздан у своју српску моралну снагу, борбу истрајати до краја. И већа је искушења трпљеливо поднео, и ова ће ако Бог да!

Србљи наши кандидати на петињској препарандији, нека као до сад, и од сад ваљано и ревностно на наукама напредују, успјевају на понос и уздање народа српског који такође на државне штипендије знатно прилаже, јер бројно

ЛИСТАК.

ЦАРЕВ ГЛАСНИК.

Роман у две књиге од Јулија Верна.

Превео Сава Петровић.

(Наставак 66.)

Алсид Жоливе и Хари Блунт пак имали су на уму само једну мисао, на име, да је положај сувише драматичан, и да ће се из њега дати истесати ванредно занимљив извештај, ако се добро инсценује, ако се све као што треба припреми за представу. Енглез је при том помишљао на читаоце „Дељи Телеграфа“, а Француз на своју прију Мадлену. Но ипак се нису могли са свим да отресу неке узбуђености и раздражености.

„Па нека, тим боље, — мишљаше Алсид Жоливе за се, — човек мора и сам бити узбуђен, да друге може узбудити и раздражити! Чини ми се, да је та мисао изражена и у некој славној песми. Али, до врага, не могу сад да се сетим тих стихова....“

При том је својим славним новинарским очима једнако покушавао да продре кроз таму ноћну, па да догледа обалу.

По каткад би се тек појавила нека јасна светлост кроз мрак, па би створила фантастичну слику од мрачних шума. Овде је буктила читава шума у пламену, тамо је горело село. То су све биле жалосне појаве и ужасне слике, што су се и преко дана виђале, само што су кроз мрак већма упадале у очи. Осим тога била је и Ангара осветљена, од једне обале до друге. Ледене санте биле су као огледала, у којима су се пламенови у свима бојама огледали, а њихов се рефлексмењао по кретању речне струје. И поред силесије тих ледних саната, ишао је сплав неприметно даље.

Ту дакле није претила никаква особита опасност.

Али се спремала са свим друга нека опасност. Њу нису могли предвидити, а нарочито, нису је могли отклонити. Алсид Жоливе познао је са свим случајно ту опасност, и то овако:

Како је лежао на десној страни сплава, умочи он један пут случајно руку у воду. По одмах му се учини, као да му се за руку ухватила нека лепљива супстанција, од прилике као неко минерално уље.

Алсид Жоливе омириса уједно руку — није се варао. То је била течна нафта, што је пливала по површини реке Ангаре, па ју је вода носила.

Је ли дакле доиста пловио сплав са свим по тој материји, што се необично лако даје запалити? Од куд та нафта? Је ли сама природа каквим чудом разлила ту нафту по површини Ангаре, или су је Татари просули по реци да можда лакше запале Иркуцк? Наравно, да је то такав начин ратовања, каквим се образовани народи доиста неби послужили!

Та питања поставио је себи Алсид Жоливе. Но ипак је држао, да му ваља саопштити и Хари Блунту, шта је пронашао. Обојица су се сложили, да својим сапутницима ништа не казују о томе, да их без невоље неби заплашили том новом опасношћу.

Као што је познато, земља у средњој Азији пуна је, или управо наквашена и натопљена је сва скроз као какав сунђер течним угљо-водицима. У заливу бакуанском, на персијској међи, на полуострву Абхерону, око каспијског језера, у малој Азији, у Китају, у Југ-Хијану, у Бирми, свуд извиру и искачу туда хиљадама иввора од уља (зејтина) на површину. Та „уљана област“ стоји у свези с једним крајем северне Америке, где је изобиља уља. При неким вероисповедним светковинама урођеници око бакуанског залива, који обожавају ватру, поливају површину морску течном нафтом, која ради своје мање специфичне тежине плива по води. За тим, чим се та запаљива течност расплине по мору, запале је они кад наступи ноћ, те тим начином створе диван призор: створе ватрено море, које гори и таласа се амо и тамо у пламену.

Али што је у бакуанском крају светковина и што тамо служи за увесељење, то може овде на валима ангариним да проузрочи велику несрећу. Да се ту сад злом намером или нехотице непажњом запали ватра, свакако би се та ватра за тренутак распрострла чак преко Иркуцка.

Са самог сплава неће се дати повода ватри, јер су сви били опрезни; али тим више ваљало се бојати оних многих пожара с једне и друге стране Ангаре, јер је доста, да само запаљен ивер, или можда само варница, падне на нафту, па да букне цела река.

Како су се Хари Блунт и Алсид Жоливе забринули због те нове опасности и како су зебли у срцу, то се пре даје осећати, него ли описати. Зар неби било можда саветније, да притерају сплав обали, да се тамо искрцају, па да неко време чекају? И то су питање себи стављали.

„Ма да је како велика опасност, — рече Алсид Жоливе, — свакако знам једнога, који се не би хтео с нама искрцати са сплава.“

Кад је то рекао, мислио је на Михаила Строгова.

Међу тим је сплав брзо пловио низ воду међу сантама, које су се све већма збијале у гомилу.

До сад се још нигде на обронцима реке Ангаре нису видиле татарске чете, а то је значило, да сплав још није допрьо до ланца татарских предстража. Али око десет сахата у вече учини се Хари Блунту, као да се неке мрке прилике крећу по сантама. Те су прилике скакале с једне санте на другу и долазиле све ближе.

„То су Татари!“ — помисли он.

Он се полагано приближи старом морнару, што је седио на предњем крају сплава, па му обрати пажњу на оне сумњиве покрете.

Старац погледа оштрим оком на ону страну.

„То су само курјаци, — рече он. — Волијем и њих, него Татаре. Но мораћемо се ипак бранити од њих, али без икакве ларме.“

И доиста су се бегунци морали борити још и с тим дивљим зверовима, које је глад и зима догнала у ове крајеве. Курјаци су спазили сплав, па су напали на њ. Бегунци нису смели пуцати на њих из пушака, него су се другим начином бранили. Жене и децу ставили су на сред сплава, а људи су се латили мотака, ножева и батина, те су се тако спремили, да дочекају дрске нападаче. Није се чуо никакав крик, само се ваздухом хорио курјачији урлик.

Михаило Строгов није хтео да седи скрштених руку. Он се пружио на ону страну сплава, на коју су зверови насртали, па је махао својим страшним ножем. Кад год се примакао који курјак к њему, знао је он свагда вешто да му сјури нож у врат. Хари Блунт и Алсид Жоливе бранили су такођер сплав као и остали њихови храбри сапутници. Цео тај покољ обављао се у највећој тишини. Ни један бегунац није ни цикнуо, ма што су курјаци многога опасно угризли и осакатили.

Хрватима у тројединци не заостаје, порезу своју саразмерно плаћа, те нек се не боје и не плаше денунцијација, претње, којима се неке хрватске душе служе. Ваљано свршив своје науке знаће наши Србљи кандидати у народу српском и српској цркви положај заузети.

А заблуђеном тобожњем братству, сјетовали би погледом на будућност нашу, да приме савет првог хрватског ученјака г. Рачког у 6. броју хрв. учитеља, нека се баш толико не размећу својом велико-хрватством.

Бела Црква на Видов-дан (Аустро-угарски царински уговор са Србијом, варошко представништво; црквена општина конгрес и певачко друштво.) Референт темишварске трговачке коморе г. А. Штрасер уредник темишварски новина, путује као владин поверених по границама јужне Угарске гледе оријентовања при склапању царинске конвенције са подунавским кнежевинама а нарочито са Србијом.

Том приликом посјетио је и нашу варош, услед чега овомести градоначелник знајући му мисију сазвао је на брзу руку седницу варошког представништва да обзнани долазак му и потом да испоручи жељу високе владе.

Услед овога журбеногa позива, скупио се приличан број представника, и након објашњења градоначелниковог узме реч владин повереник који пре свега разложи цел своме доласку на име: пошто су аустро-угарски трговачки одношаји са подунавским и источним провинцијама највише заинтересовани, то угарска влада за неопходно нужно сматра, да постојећи привремени царински уговор са известним провинцијама укине с разлога, што исти неодговара сходно правилима интернационалне конвенције, и што је са гледишта индустријалног и народно-привредног не само по нашу производну конкуренцију, него и по светску трговину и обртност од врло штетних последица, тога ради угарска влада намерава да са кнежевином Србијом посебан царински и трговачки уговор закључи.

Обзиром на ову околност, наша ће влада позвати своје стручне грађане а нарочито оне, који са Србијом у обртној свези стоје, да исти у интерес наше државне обртне конкуренције вородостојно означе ону врсту увознога продукта који се код нас највише троши, како би у том погледу наша влада увозну таксу (ђумрук) подигла.

Осим тога владин повереник рекао је репрезентанцији, да сви они грађани, који са Србијом дојако трговаше а који су можда од стране српског финанциског ерара оштећени тј. више ђумрук наплаћивали него што уговор прописује, нека се исти на њега писменом притужбом обрате, да у том погледу на меродавнем месту кораке учини.

Угарска влада бојећи се прекосавске конкуренције, она је за тај случај својим вештим маневром умела да изигра берлински међународни уговор, који је извањске државне отношаје све донде као status quo гарантовао, докле год државе посебну конвенцију незакључе.

Месеца марта о. г. дакле пре него је Угарска са Србијом посебан царински уговор закључила наплаћиваху г. Мађари на увозан продукт (искључиво свиње) двостручан ђумрук. Против овога од стране угарског финансиског ерара самовластног поступка, српска влада је на велесиле протестовала, услед чега гроф Андрашија одговори, да ће у том погледу интервенирати, уверавајући српску владу да ће известну диференцију што скорије измирити.

Овдашње варошко представништво држало је не давно своју ванредну седницу: том приликом дискутирано је искључиво питање о премештању овоместног кр. судбеног стола. Самом пак премештању вели се да има основана разлога. Неки из позитивног извора хоће да тврде, да по ђеографском положају и у смислу судбеног арондовања за овај котар треба да је средишна тачка судбенога седишта варош Вршац, а почем је Вршац веће и знатније место од Беле Цркве то без сумње неће тому премештању ништа на пут стати.

Услед тота представништо је закључило, да се изабере један одбор, који ће преко свога посланика на угарски сабор подастрети образложену представку, а самог посланика умолити да ствар својски заступа и обрани. У колико је пак г. посланик Михајловић у прилог те ствари чинио, није нам познато, али само токако знамо, да за цело време саборске периоде наш г. посл. Михајловић ни једне речи проговорио није, изгледа као да овај изборни срез на сабору ни репрезентован није.

Карактеристично је, што је наш посланик г. Михајловић пригодом избора својим бирачима рекао, и ако сам владин човек, ипак као Србину, прва ће ми брига бити, да културни и верозаконски одношај срп. народа, у колико то закон о равноправности народности гарантује, достојно заступам и браним.

У колико је тај поступак нашег посланика оправдан, види се отуд, што је исти на сабору пригодом расправе о обвезном учењу мађарског језика у основним школама, и ако, као што се поговара, да није гласао, ипак је у начелу усвојио законски напрт саборске већине. Ово је доказ, да нашег посланика нису ни културне ни верозаконске побуде могле нагонити, да свој глас у интересу своје народности подигне, него напротив неке сепаратне тежње, које ће он сам најбоље знати. У осталом кад би г. Михајловић какав говорник био он би за цело репликовао беседе др. Полита и Максимовића, овако пак неспреман бојао се, да некомпромитује Тису, као што му је то колега Стојковић чинио, тега зато Мађари одбацују. Нећемо овде да тврдимо, да наш г. посланик није за уставан и парламентаран живот квалификован с тога, што није говорник, него с тога, што је код њега валда оскудица државноправног знања, пак није рад да се јавно на пазар изложи — дочим изван сфере законодавног парламентаризма н. п. у социјалном друштву у таковзвани белоцрквански „Frohsinnverein“, ту г. посланик врло вешто језиком влада, мислио би човек да је какав Жил Фавер или чувени Кастелар.

Од како је законски нацрт о обвезном учењу мађарског језика у основним школама санкционисан, од оно доба, наш је г. посланик постао врло важна чињеница за помађаривање срп. подмладка; ову услугу чини он за љубав мађарских великаша, којима је на челу г. Тиса, пошто је рад, да код исти и на даље у покорнијој милости остане. За време саборски ферија (а иначе више је код куће него на сабору) наш посланик узео си за задатак, да срп. свету препоручује комуналне препарандије, тако н. п. његовом протекцијом, вели се, да је израдио штипендије за срп. сирочад, од којих је једна овдашња Српкиња получила; на даље његовом протекцијом, односно препоруком код угарске владе, може човек кренути т. ј. добити зајам из срп. нар. фонда, исто тако, вели се, да је г. Михајловић кадар и да општинске нотаријате редуцира. Е па онда куда ћеш више.

Наша црквена репрезентанција не може још никако да се у првобитно стање поврати. Узрок овоме злу јесу лично и партајске размирице, неописани раздори и свађе, тако да срк. одбор није у стању да спроведе правоваљани записнички закључак. Ова размирица породила се пригодом избора новог представничког тела. По §. 11. 12. превишњег решкрипта од 1868. год. о избору скупштинара, губе активно изборно право они, који за последњу годину дугују школски прирез и парохијал, но почем наша срк. општина таквих дужника више од $^3/_4$ има, то је онда сасвим природно, да се нов избор неможе обавити.

Као што неки општинари хоће документално да докажу, да су они тај дуг у руке оврховодитељу политичне области платили, то је онда могуће, да се и та готовина пригодом проневере варошке благајне проарчила; тога ради чинимо срк. одбор пажљивим, да ову ствар озбиљније пресуди. У осталом крајње је време, да се у нашој срк. општини поредак поврати.

Читамо у „Застави“ да после толике извањске политичке борбе и после решења источног питања једва се угарска влада склонила да срп. нар. конгрес у Карловцима сазове. Сврха конгресу биће да настави радњу прошлих седница у колико то довршено није. За тим дотација свештенства и ревизија манастирских фундација, ово ће последње врло важан предмет за расправу бити.

Незнамо каква је манипулација по другим манастирима али у манастиру Златици знамо да има доста прљавих ствари, а како да не би, кад преподобни Лукијан незна рачунати, незна ни писати а овамо се зове представник манастира. Рачуни тога манастира нису од памтивека ревидовани а госбе и весеља са крупном господом редовно се воде. Ови редовни весели састанци код оца Лукијана имају и свога значаја, као што је то пригодом земаљског избора имало, отац Лукијан хоће на силу бога помоћу солге тј. политичке области да протури клерикалног посланика, за то он живо ради да пре свега организује клерикалну партију међу тим као што ствар изгледа хоће игуман сам за кандидата да се за овај срез истакне. Ово је све лепо само игумане, научи прво читати и писати. Осим игумана имамо још доста кандидата за предстојећи срп. нар. конгрес. У првом реду најављуји се неки умировљени капетан, за кога се вели, да у срп. свету има заслуге, само штета, што је увек за владиног кандидата гласао, а данас хоће своје егоистичко родољубље на рачун српског народа у српском сабору да обелодани. Орао је њиву умировљени капетан у селу Молдави али му њива није плодом уродила, пак се за то на село расрдио и амо доселио да своје рало овде опроба, али и овде су њиве врло неплодне јер тупом ралу беритета нема. Поменути кандидат није приврженик никакве партаје. Вели се, да је космополита а иначе женијалан дух, добар литерат, вешт је особито у томе, да ауторово име затаји а дело као умну сопствену продуктиву задржи, као што је то било пригодом предавања о пријатељству.

За сад очекивамо одлуке срп. нар. конференције која треба што скорије да се састане, да у том погледу за конгрес кандидате намести а донде ми ћемо своје чинити.

Од неког доба почело је наше певачко друштво да се на пољу модерних опера вежба. Није то згорег, само што ту треба стручно музикално образовање појединих чланова.

Опера је по својој прилици више музично изображење где се бирају снаге за чисто и округло певање у херојичким операма, јесу главне чињенице соло-пев и двопев уз пратњу орхестра. Дакле наше певачко друштво не само што за оперу није дорасло него нема ни појам за то херојичко уметништво. Желити је дакле од певачкога друштва, да се даљој бламажи више не излаже, него да те опере замени народним и црквеним појањем. У осталом певачко друштво као представник на песме и музичне уметности, дужно је да у првом реду негује традиционалне обичаје свога а не туђега народа.

Исто тако стојимо и у административном погледу нашег певачког друштва; ограничење слободе речи у јавним седницама, не примања писменог поднеска, вршење пресије на поједине чланове.

Пре месец дана расписао је одбор стециште за ликовођу. У том стецишту има један пасус, да вели, да композитери Славени имају првенство. Услед тога компетовао је један млад Чех, свршен конзерваториста за ликовођу, али одбору се исти не свиди — он протежира дојакошњег привременог ликовођу, који никакве сведочбе нема.

. . . . . о.

Меленци на Вартоломију. У свима скоро народима који су напредни, налазе се људи, који својим умним даровима и производима ките литературу народа свог. Наш маленки народ, неизостајеј нимало скоро из круга таких народа, јер се на срећу и дику нашу појављују људи из дана у дан све више, који нам до сад нимало или слабо заступљене неке струке и вештине подижу до њиова права значаја и усавршења. —

Многа су срп. места до данас срећна била имавши по којег од својих синова, који беху дика и понос како својим мештанцима, тако и целом нашем срп. свету.

Данас на срећу нашу можемо и ми меленчани лакше душом данути, пошто имамо у кругу нашем младог брата актд сликара Велизара Николића, који ће кадар бити одужити дуг народу свом за све пас, а то тим, што је до сад чешће доказао, да ће и од селе још кадрији бити, да народу нашем прикаже дела своје веште кичице, која ће дела чисто народњег типа бити. — Тим ће уједно попунити ону празнину у тој струци, која до данас непопуњена стајаше, а себи ће лепа гласа стећи, нами пак биће на дику и понос.

Овој помени о нашем младом брату сликару даде ми повода његова најновија слика, која је тако дивно измишљена а још дивније и вештије израђена, да о њој није нужно рећи, ништа друго, до просто то, да је иста слика прави израз његове дарновитости и веште кичице.

Ова „дивот“-слика изложена беше 11. о. м. на купци „Русанди“ гди је као прави украс и накит била у пространој сали. Да је заиста то била иста слика сведочи нам она силна светина, која око слике скупивши се проматрала ју је неким усхићењем и према вештини и замисли дивно се изражавала.

Да би вам колко толико претставио исту слику рећи ћу вам шта је на њој све насликано. — Дакле слика је наслакана на доста великом формату. Дужина јој износи од прилике 2 метра, ширина 1 метар, а насликано је ово;

Циганка и око ње два циганчета са торбом о рамену и штапом у руци. Циганка седећи баца карте срп. девојци која је рано пошла — кад ру-

---

Но борба се канда неће тако брзо довршити. Придолазили су једнако курјаци, те су попуњавали места оних, што су већ пали. Било их је по свој прилици пуно дуж целе обале.

„Та ту неће никад бити краја!“ — рече Алсид Жоливе, машући својим крвавим ножем

(Наставиће се.)

О ОЦТУ (СИРЋЕТУ.)

(Наставак о посту.)

Из желуца и црева улази сирће не само млечем, него и направце у крв и пачини овде још више зла. Сирће у крви она ситна и невидљива али по снагу крви врло важна крвна зрна окоље, и смежура, и разори их, и гомила их иза сваког киселог јела и пића нестане, растворе се и у воду претворе, те цела крв дође воденија, и за снажење тела неспособнија. Отуда буду сви, који воле сирће, позније бледи, као водени, одо те бледе и водене крви, па и они, који с почетка беше здрави и румени. Па како су та крвна зрнца још и носиоци оксигена, оне дуве из ваздуха, што крв чисти, згарајући у њој нечистоће, а то су оне материје, што су отслужиле телу, и нису му више за потребу; то, са умањења тих зрнаца и оксигена у крви бива крв све нечистија, и тим за снажење тела још неваљалија. С тога нема у тој крви и не направи се пи топлоте довољно, нит може да се направи; те отуда сви, који сирће воле довека зебу, као и пијанице, и морају после непрестано да ове отрове у се додају, да се за час греју и распаљују.

Још већма поквари сирће водицу од крви, и у њој беланак и жичину, ове снаге у крви, као што оно згруша беланак у јајету, кад се јаје стави у сирће, — и као што га видесмо, да згруша беланак и жичину у сокови у желуцу и у цреви, исто тако згруша и беланак и жичину у крви, и тим их покварі; и пошто се баш овима има да занавља и снага мишчана и снага свију оруђа у телу, то се киселим и оцатним јелима и пићима и ова занављања и снажења уназаде.

Особито поквари сирће (мушкулатуру) меса, мишце, како на желуцу и цреви, тако и по целој снази. Од сирћета, па и од оног најслабљега мишчани се свешчићи надују и побледе и распадају се. Отуда је, што сва меса у тих, који радо једу кисела и оцатна јела, буду млећка, као трула. То је оно, што још цар Давид вели: „ослабе бедре за навек“.

Отуда је и оно, што наши иза великпоста онако слабе и изнемогну. Сирће је криво, а не пост, сирће, које наши у пост још више троше, место да се уздржавају и од њега, као и од меса и масти и друге нечистоће, особито како сирће у посном јелу сила више науди.

Као што ослабе од сирћета мишци исто тако ослабе и сва друга оруђа у телу, јер и ова имају као и мишци да се беланком и жичином из крви занављају и снаже. Ослаби срце, јетра, слезина, ослабе плућа, бубрези и кожа, па ни једно од ових не могу више да своје дужности сасвим уредно врше, него: срце омлитави и не може више да крв снажно и потпуно по телу тера; срце и јетра одебљају од сирћета и прометну се машћу, као оно и у пијанаца од ракије и вина и другог силовитога пића. И слезина у истих омекне као да отрунс. Ни плућа не раде доста снажно, ни предисајући мишци, и не само да се ни крв довољно не чисти, него се заметне туберкулоза, од које после сува болест буде. Тако позније и спољна кожа не само да не ради што треба, него се по њој оспу ситне капљице крви, као у шкорбуту, а после почне и вода да се налева испод коже с поља и унутри око дробова, по трбуху и по груди, док — што цар Давид вели, не дође вода до душе, и удави; јер, чим кожа стане слабље да ради, одмах и она нечистоћа из крви, што има на кожу да се очисти, кад не може на њу, навали на бубреге, док се и ови не преморе и не покваре; а онда и онај у крви заоставши неразорени беланак покуља у мокраћи гомилом из крви, а тим тело најнаглије ослаби; и ако се то губљење беланка неда ни оним јединим леком, слатким млеком обуставити и накнадити, а оно следује и то па скоро извесна смрт.

Кварењем крви сирће дакле још већма људе убија. И та крв кваренa снага у сирћету тако је јака, да поквари кроз матер чак крв у детету и поквари је чак кроз млеко мајчино. С тога се и наређује у библији за назиреје, који имају да буду најчистији и најјачи телом и душом, да им ни мајке не окусе оцта, Самсонова, Самујилова, Јован крститељева и друге.

Сирће поквари и у млеку она млечна зрнца од сира и масла, а то је снага у млеку, те онда не може то млеко пи детета да оснажи, него му још, спајајући се са коштаним стихијама у крви раствори и кости, и изађу меке као труле, баш као што оно раствори креч с љуске од јајета кокошијег, кад оно хоће деца, кроз уско грло од флаше да целокупно јаје у флашу утисну.

Тако је свако кисело а особито оцатно јело и пиће за трудне жене и које имају на сиси децу прави убијца оној деци.

Кваренi крв сирће јако шкоди очима. Ово се зна још од прастарих времена. То сведоче речи цара Давида у псал. 69. где вели, да је она трпеза, на коју оцат долази мрежа и замка, и да је то плата онима, који оцат у јела трпају, што им очи потамне, обневиде.

Ова шкодљивост сирћета у томе је, што побели сочивица у оку, изађе на очима тако звана бела слепоћа. Та слепоћа дође неком и од слабог сирћета и кашто се тако у брзо збуде, да се сви зачуде. Има примера особито на девојчицама, да изађе слепоћа, а није ни најмањег запаљења очију претходило.

Да оцат ту слепоћу навуче сведоче покушаји с другом животињом, с бели зечеви, тицама и жабама. Кад се успе жаби под кожу мало оцта, зе неколико часа побели сочивица у оку јој, ал и пређе слепоћа, кад се жаба у води остави, да вода оцат испере. То исто се осведочи и на тици и на белом зецу, и на другој животињи; и што је О. љући, то пре и јаче изађе та слепоћа. То исто збуде се и на мртвом оку. Кад се од мртве животиње око извади и у чашу оцта стави, на брзо сочивица побели.

Данас има лекара, који су за овим наставши да то извиде, многе натнике од беле слепоће испитали и осведочили се, да су готово све они, који волеше кисела и оцатна јела. Тако је и код стараца беле слепоће највише у оних, који кисело волеше. Нема дакле сумње, да мора свако око то пре ослабити, што пре и више стане оцтом заражена крв да кроза њ тече. Тако је и оном, што многа од наших иза великпоста обневиде, крив оцат, а не пост. А по немачкој приметило се, да највише беле слепоће букне у јесен, то је иза сезоне од салата, којих се лети много изје све са сирћетом, те она зараза у крви од сирћета таман до јесени толико доспе, да слепоћа букне.

(Наставиће се.)

мен зоре претсказиваше, скоро свануће — да воде заграби у чисто-сјајне котлове. Али болови за драганом својим, нагонише је, да се потужи вештој погађачари циганки, уверена, да ће јој ова све на сигурно о њему рећи. Зато је и видимо како поднимљена на виткој банацкој обраници, склонивши се иза неке опале тарабе седи и поверљиво слуша речи, које јој циганка вешта погађачара из карата као из књиге чита, а које речи нашој ојађеној Српкињи као мелем на срце јој падају. А и како неби, кад јој је казала све циганка на гласу вешта погађачара. —

Оволико сам ја нашао за вредно о нашем младом академичару рећи, а вештије перо и стручнији људи, још лепше ће се без сумње изразити у згодно доба. —

Само нека се наш млади сликар држи тог избора и градива којег се прихватио, а кичица ће и од селе своје учинити да му сваки мора рећи: Слава ти!

Вести из народа.

Из Ст. Бечеја пишу нам ово: „Мило нам је, а с нами и сваки Србин радује се, што су врли ст.-бечејци тако лепо примили српско-народно позориште и старају се, да исто тамо што с бољим успехом прође. Но десила се тамо при доласку позоришне дружине немила једна непогода, за коју ће без сумње знати ст.-бечејци. Нашој вредној и напредној глумици, гђи Максимовићки однесе зликовац неки отуд прве ноћи по доласку дружине из двориштa, где су ствари чланова и гардероба позоришна на гомили смештене биле, сандук јој и у томе све и сва, што имаде одеда и украса, која штета залеже 4—500 ф. Ко год зна, како овој ваљаној глумици однекле зла коб коби, појмиће свако, како је то голем удар за њу. И ми се поуздано надамо, да ће честити ст.-бечејци настојати и за тим својим путем и начином, било да с управом удесе представу једну у корист глумици овој, било пак даром и уздарјем, како би ваљана глумица гђа Максимовићка пошла из Бечеја, а да не зажали на зао удес, који је тамо задеси. Чујемо, да ће поштовачи њене глумачке [illegible]штине и из других места са своје стране прискочи и помоћи, да јој се заглади та штета. Желети је“.

Нови Сад 19. јуна. Далматински „народни изборни одбор средишњи“, у ком су заступници др. Михо Клајић, Иван Вранковић, кнез Манфред Борели, др. Вицко Ивчевић и уредник „Народнога листа“, Јурај Бианкини, издао је проглас на бираче за избор заступника у царевинско веће. Своје државноправно становиште обележава народни средишни изборни одбор овом енунцијацијом: „Иза изборне преинаке, изведене повредом земаљског права, прво царевинско веће изравно (непосредно) бирано није се показало наклоно нашим праведним народним захтевима, дапаче, одбило их је више пута и увредљивим начином. И пак, по што је Далмација фактично заступана у царевинском већу и по што борба и на крњавом уставном темељу вазда је боља и кориснија, него мртва неделателност, — ваља да бирате; а кад је бирати, треба да бирамо сложно и одважно.“ Напоменувши, да велика задаћа чека ново царевинско веће, изражује се у прогласу пада, да „ће царска влада озбиљно покушати у новом царевинском већу политику измирења и ударити праведним путем, тако да свима народностима буде ујамчена равноправност, која њима по праву и по закону припада.“ С тога се ставља далматинским заступницима у дужност, да свом снагом подупру ту политику, те да сви народи Аустрије дођу до својих права, а нарочито „да сви словенски народи дођу до политичког положаја и уплива, који њима припада по броју, по жртвама и по заслугама за опстанак и јединство државе.“ Напоменувши, како је задатак будућег царевинског већа, да уреди државне финансије и успостави равнотежу међу приходом и расходом државним, да преустроји порезни сустав, да реши питање о прикључењу Далмације царинском савезу царевине, о управи Босне и Херцеговине, при чему ваља да буде света дужност далматинских заступника, да уложе све своје силе, да „управа Босне-Херцеговине буде уређена и изведена у народном духу, према душевним и тварним потребама оног народа,“ и да „се и државноправни положај запоседнутих земаља што пре реши, и то у смислу назначеном у задњој адреси хрватскога сабора, те тако да престане данашње полутанско стање, које сваку здраву управу чини немогућном, а из вана, услед скорије несретне погодбе с Турском, изазиваће нове замршаје и прети новим погиблима“, те да народни заступници буду дужни у сваком питању заузети оно становиште, које изискује народни (далматински) понос, братска словенска узајамност, општа корист домовине и права слобода, — према свему том препоручује одбор ове кандидате: за срез задарско-бенковачки дра М. Клајића, шибеничко-кнински дра Ловру Монтија, сплетско-имотско-макарски Миху Павлиновића, дубровничко-корчулски кнеза Рафа Пучица, за велепорезнике кнеза Манфреда Борелија, за вароши и трговачке коморе за први срез Анту Шупука. За сресове которско-будвански и други варошки и трговачко-коморски (Сплет, Макарска, Дубровник, Котор, Пераст, Херцег-Нови и трговачке коморе у Сплету и Дуброднику) нису постављени кандидати, „по што није дојављено, да су се месни одбори потпуно споразумели.“

НОВИЈЕ.

— Бечким „Нем. нов.“ јављају из Букурешта, да Аустро-Угарска не ће послати заступника на инсталацију кнеза бугарског. Кнез ће у Варни издати проглас.

— Бугарски кнез захвалио се краљу и влади талијанској на упливу, који су показали при његову избору, и изјавио, да ће се савесно држати берлинског уговора. У понедељак 18. о. м. отпутовао кнез у Бриндизу и укрцао се на руски брод пут Цариграда. Талијанска краљ обдарио кнеза Александра великим крстом мавровог и лазаровог реда.

— Старој „Преси“ јављају из Трнова, како су више њих бугарских отмених људи из Источне Румилије, међу њима Гешов и Јанколов, хтели да дођу у Трново на крунисање бугарског кнеза, но замољени одустали су од оте намере. — Прошастог четвртка посела бугарска народна војска утврђења у Шипкином кланцу.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

ЗА ИСПИТЕ СХОДНА

НОВА ШКОЛСКА КЊИГА

МАЛАѢ

КАТАВАСІЯ

содержащаѧ въ себѣ
РАЗЛИЧНАѢ ПѢНІѢ И ПѢСНИ ДХОВНЫѢ,
ПРАЗДНИКОВЪ
ХРІСТОВЫХЪ И БОГОРОДИЧНЫХЪ, ТАЖЕ АГГЕЛОВЪ,
ПРОРОКОВЪ, АПОСТОЛОВЪ, СВАТИТЕЛЕЙ,
МУЧЕНИКОВЪ И ПРЕПОДОБНЫХЪ,
во употребленіе
УЧАЩІАСѦ ЮНОСТИ СЕРБСКІѢ,
ИКОЖЕ И ПРОЧИХЪ БЛАГОЧЕСТИВЫХЪ ХРІСТІАНОВЪ,
ИЗЪ СВАТЫХЪ ЦЕРКОВНЫХЪ КНИГЪ ВЗЯТАѦ,
А
ДИМИТРІЕМЪ ПОПОВИЧЬЕМЪ,
парохомъ св. предтеч. церкве сомборскіѧ.
УСТРОЕННАѦ,
А ВЫСОКОСЛАВНЫМЪ УЧИЛИЩНЫМЪ СОВѢТОМЪ
ИЖЕ ВЪ КАРЛОВЦѢХЪ
ЗА СЕРБСКАѦ НАРОДНАѦ УЧИЛИЩА ОДОБРЕННАѦ.
Второе, умноженное изданіе.
ЦѢНА КНИЗѢ СІЙ 25 НОВЧ.

Ова књига штампана је лепим читким црквено-славенским словима у формату обичних школских књига на 7 штампаних табака.

Ова катавасија коју је уредио г. Димитрије Поповић парох сомборски, далеко превазилази све досадашње издате катавасије и може се сматрати да је најбоља и најјефтинија, с тога је топло препоручујемо свој г. г. срп. нар. учитељима и учитељицама као и г. г. школским старатељима.

ЦЕНА ЈЕ 25 новч.,

а продаје се само за готов новац уз рабат од 20%.

Наруџбине ваља слати на потписану штампарију.

Српска народна задружна

ШТАМПАРИЈА

у Новоме Саду.

ВЕЛИКАЯ КАТАВАСІА,

коју је потписани 1867. године с благословом сад блаженопочившег патријарха српског г. Самуила Маширевића, бившег архиепископа карловачког и митрополита, у Сомбору у 2500 примерака штампао, и која је до 1870. год. сасвим распачана била, сад се поново у Н. Саду у „српској народној задружној штампарији“ штампа, и то у највећој осмини, као што је и Великій Сборникъ мој, који је многима већ познат.

Ова књига биће штампана са истим црквено-словенским (mittel cicero названим) словима, којима је и поменути мој Великій Сборникъ штампан, и **биће здраво попуњена и умножена**, тако, да ће она **потребама слушалаца богословских и приправничких наука**, као и осталих младића наших који се уче појати, у свему одговорити, и за доста им учинити. И само правило црквено биће у овој књизи далеко веће и опширније него ли у првоме издању.

Ова велика катавасија у овако великом формату изнеће око 15 табака штампаних, а цена јој се поставља само 1 ф. 20 нов. у аустр. вред. **Новци се напред не захтевају**, већ кад књиге буду готове. Тада ће се ове књиге свакоме скупљачу с поштанским поузећем (per Nachnahme) оправити. Скупљачи због трудбе своје добиће једанаесту књигу бадава, а скупљач може бити сваки који год хоће. Задњу пошту ваља тачно означити. Од прилике биће ова књига најдуже за три месеца готова.

Овом приликом јављам и то, да се од великих зборника мојих, с концем прошасте године штампаних и добро брошираних, још може у мене добити, ценом по 3 фор. а. вр. примерак. Пошто је овај мој зборник потреби црквеној намењен, то се по себи разуме, да га тврдо увезати и укорити треба. Ових тврдих увеза има у Сомбору од три струке: први је увез са свим у кожу, други је полак у кожу полак у платно, а трећи је само у платно. Првом увезу цена је 1 ф. 50 нов., другоме 1 ф. 20 н., а трећем 1 ф. а. вр. Први је увез понајудеснији с тога, што је најјачи и притом и најугледнији. У каквом од ових увеза жели ко да му се зборник пошље, у таквом ће му се одуда послати. Најпосле имам приметити и то, да је нужно, да се на писмима и на дописницама поштанскима на мене управљенима овако назначи: Zombor in Bačka.

У Сомбору о Ивању дне 1879. године.

Димитрије Поповић
парох сомборски,
као издавалац вел. катавасије.

Са овим свима сродницима, пријатељима и познаницима јављам, да ћу у суботу 23. јуна (5. јула) 1879. год. давати годишњи парастос у капели на алмашком гробљу у 9 сати пре подне мом непрежаљеном супругу

СИМИ ЂОРЂЕВИЋУ

грађанину новосадском.

У Новоме Саду 19. јуна 1879.

Ката удова Ђорђевић.

✝

Сродницима и пријатељима на страни, јављам у име родитеља и браће своје, да ми је данас умрла једина моја сестра

ЈУЛКА,

после дуљега боловања а у 24. години свога млађаног живота.

Лака јој црна земља а вечан спомен међу нама!

У Сомбору 17. јуна 1879.

Петар Деспотовић.

✝

Подписани јављам преголему тугу како мојој својти, браћи, сестрама и сродницима — тако и мојим пријатељима и познаницима, да ми је мој премили и незаборављени рођени брат

КУЗМАН ЈЕВРИЋ,

ц. кр. артиљериски кадет у Бечу,

после кратког ал тешког боловања, путујући по савету бечких лечника — ради лека — у Карлсбад; дана 13. јуна у 23-ој години свог млађаног живота у вароши Пилзену умро, те је мени подписаном неизлечиму рану у срцу оставио.

У Ман. Шишатовцу на Видов-дан 1879.

Пантелејмон Јеврић,
јеромонах и намјестник.

РЕД ПЛОВ. ПАРОБРОДСКЕ

од 3 маја 1879 до даље наредбе.

Од **Новог Сада** у **ЗЕМУН** сваки дан у ½ 5 сата после подне, осим четвртка.

Од **Новог Сада** у **ОРШАВУ**: понедељником, средом и суботом у ½ 5 сата после подне.

Од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ**: средом и суботом у ½ 5 сата после подне.

Од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ**: сваки дин око ½ 11 сата пре подне осим недеље.

Нови Сад 3 маја 1879. **АГЕНЦИЈА.**

Курс бечке берзе 19. јуна (1. јула.)

5% металица	66.75
5% народног зајма	68.10
Аустријска златна рента	77.90
Угарска златна рента	93.50
Државни зајам од 1860 г.	126.75
Акције банчине	819.—
кредитне акције	263.50
Лондон	116.—
Угарске разтеретнице	85.75
Темишварске разтеретнице	84.—
Ердељске разтеретнице	83.25
Хрватско-славонске разтеретнице	85.50
Сребро	100.54
Ц кр. дукати	5.49
Наполеондори	9.21
Немачке марке	56.95

ОГЛАСИ.

НАТЈЕЧАЈ.

Са првим рујном 1879 год. отворити ће се у Власеници обосполна Српско православна учиона.

За ову учиону потребан је један учитељ са годишњом платом од 400 фор. а. вр. прост стан и дрва.

Свики онај који ово мјесто постигнути жели, имаде молбу обложену са потребним доказима способности до 1-ог августа 1879 цес. кр. которском уреду у Власеници у Босној послати. —

Натјецатељи имати ће ђеци црквеним пјенијем поучавати и сам у цркви пјевати.

Предност имати ће они, који су и богословију свршили

Власеница, на 9 јунија 1879.

котарски предстојник
МИШКОВ
2—3 надпоручник.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњене парохије у Тарашу, расписује се овим стечај.

Надтицатељи имају уредно устројене молбенице своје потписаној консисторији најдаље за 6. недеља, од дана првог уврштења стечаја овог поднети.

Из конз. седнице у Темишвару 20. марта 1879.

1—3 ЕПАРХ. КОНЗИСТОРИЈА.

КОНКУРС.

На управњену штацију учитељску у Жумберку у Барањи, отвара се конкурс до 1-га августа 1879.

Учитељска је годишња плата 340 ф. а. вр. 4 фата тврди дрва; слободан стан од 2 собе, кујне, подрума и лепе баште; и 2 комада земље. Од укопа великог 50 н. а од малог 25 н. Учитељ је обвезан у цркви појати — и децу у пјенију обучавати.

Просителји имају своје са нужним сведочбама подкрепљене молбенице до гореозначеног рока овој црквено школској скупштини поднети. Пошта Mohács.

У Жумберку 13. јуна 1879.

ПЕТАР МИРКОВИЋ,
1—3 свештеник.

НАТЈЕЧАЈ.

Са првим септембером 1879 год. отворити ће се у Власеници обосполна пучка учиона.

За ову учиону потребан је један учитељ са годишњом платом од 400 фор. а. вр. прост стан и дрва.

Сваки који ово мјесто постигнути жели имаде молбеницу обложену са потребним доказима способности до 1-ог августа тек. год. цес. кр. которском уреду у Власеници у Босној послати.

Власеница, дне 9 јунија 1879

котарски предстојник
МИШКОВ
3—3 подпоручник.

ПРОДАЈА.

Моју кућу у Новом Саду, до римске порте, број 878. продајем из слободне руке. Услови се могу дознати у администрацији овога листа и у Матици српској.

2—3 МАРИЈА БОШКОВИЋКА.

22—30

ОГЛАС,

Отвара се стечај на две парохије V. разреда у Јарковцу, од којих је једна новоустановљена и скопчана је с њом годишња накнада од 300 фор. за оскудевајућу парох. сесију, на другој је пак приставјен лични помоћник умрлог пароха јарковачког. Тај лични помоћник ако не би сам изабран био за пароха има и даље као лични помоћник код изабрати се имајућег пароха остати, до год не получи друго које определење.

Ко жели једну од ових парохија добити, нека своју ваљано инструирану молбеницу потписаној конзисторији до 15. (27.) јуна о. г. поднесе.

У Врпцу 14. (26.) маја 1879. КОНЗИСТОРИЈА ЕПАРХИЈЕ ВРПАЧКЕ.

3—3

ВАЖНО ЗА ЕКОНОМЕ.

Почевши од 13. (25.) о. м. почеће се овде у месту, пробе ради, врћи са локомобилом, у кога је патентирана самогрева пећ за сламу. Локомосил тај још је непознат у нашим крајевима, а проба ће трајати неколико дана, на коју се п. т. економи позивају.

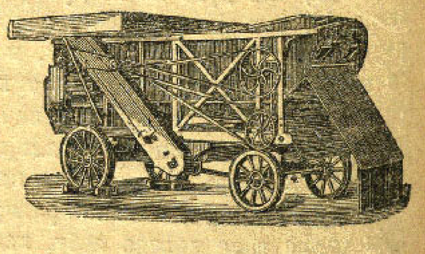

Подробнија извешћа код потписаног, у кога има на стовариштy сваковрсних пољоделских машина, нарочито геплова за вршење.

Нови Сад 8. (20.) јуна 1879.

3—3

Стовариште пољоделских машина
Ј. Ф. ЈАУСА,
у Новоме Саду.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.